

gemeente Eindhoven

Raadsnummer 16R7060

Inboeknummer 16bst01674

B&W beslisdatum 29 november 2016

Dossiernummer 16.48.103_2.3.1.

van het raadslid dhr. A. Rennenberg (OAE) over onderhoud Raadsvragen Catharinakerk

Eindhoven, 10 november 2016

Geacht College,

In de van u ontvangen Raad Informatie Brief van 1 november, raadsnummer 16R7027, informeert u ons over de gefaseerde aanpak van het onderhoud van de Catharinakerk.

Hierin geeft u onder andere onder 1.3 de volgende passage aan.

“1.3. De bereidheid van het bestuur van de kerk om te onderhandelen over het huurcontract is een voorwaarde om tot restauratie over te gaan. Het huidige huurcontract beperkt de gebruiksmogelijkheden. Het beperkt ook de toegankelijkheid van gebruikers en staat daarmee uitgangspunten die voor ons als eigenaar van groot belang zijn, in de weg. Een aanpassing aan de huidige tijd, waarin scheiding tussen kerk en staat wordt gerealiseerd, en hiermee de kerk voor iedereen toelaatbaar wordt (inclusief bijvoorbeeld homo's), is voor ons een voorwaarde om over Raadsnummer 16R7027 te gaan tot investeringen. Wij kijken daarbij ook naar de mogelijkheden van juridische procedures om te komen tot een aangepast huurcontract ”

Na lezing van deze passage in de RIB was onze eerste reactie. Dit kan er niet staan!

Na een tweede lezing vielen ons een aantal opmerkelijke zaken op:

- Het college, eigenaar van de kerk, stelt de huurder, het bisdom, voor een blok.
Commentaar: Openbreken van het huurcontract, anders geen eigenaarsonderhoud aan het orgel is naar ons de vrije vertaling van deze boodschap
- Het college verwijst naar scheiding van kerk en staat.
Commentaar: De staat kiest op basis van eigenaarsrecht voor het voorschrijven van (religieus) gebruik van de kerk door de huurder. Het college opereert op gespannen voet met de Grondwet.
- Dreigen met de rechter
Commentaar: dit is niet chique naar de huurder toe. Overleg is normaal, dreigen via een Raads Informatie Brief neigt naar onbehoorlijk bestuur.

- “en hiermee de kerk voor iedereen toelaatbaar wordt” (inclusief bijvoorbeeld voor homo’s)
Commentaar: het college gebruikt een “triggerwoord” homo’s om een toon te zetten, waarbij de huurder in een ongelijkwaardige positie wordt geplaatst. Immers de huurder rest niets anders dan verdediging.
- Gebruiksmogelijkheden.
Commentaar: wat verbergt het college ten aanzien van het gebruik van de kerk?
Moet de huurder soms op aanwijzing van de verhuurder (de gemeente) activiteiten toestaan die ongewenst zijn?

Daarom de volgende vragen:

1. Is het college met ons van mening dat de passage 1.3. uit de RIB ongepast is en onnodig grievend ten opzichte van de huurder, het Bisdom?
2. Is het college bereid een aangepaste RIB te doen verschijnen zonder deze passage?
3. Is het college het met ons eens dat contracten tussen verhuurder en huurder, overeenkomstig de daarvoor geldende wet- en regelgeving, dient te worden uitgevoerd?
4. Kunt u ook inhoudelijk reageren op onze commentaren in de inleiding?

Graag zie ik met belangstelling uw antwoord tegemoet.

Hoogachtend,

Dre Rennenberg
Fractievoorzitter

Antwoord van burgemeester en wethouders

Op 1 november ontving u van ons raadsinformatiebrief, raadsnummer16R7027. Terugkijkend concluderen wij dat deze RIB wellicht te bondig geformuleerd is, zonder de achtergrond van de situatie voldoende te duiden. In dit antwoord op uw vragen vindt u dan ook een ruimere toelichting die maakt dat het genomen besluit beter in de context gezien kan worden. We denken hiermee ook uw vragen beter te beantwoorden dan met een puntsgewijze beantwoording.

In 1974 is de kerk door de gemeente aangekocht voor 1 gulden. Hiermee werd het onderhoud van de kerk primair een verantwoordelijkheid van de gemeente. De parochie mocht de kerk om niet blijven gebruiken en hiertoe werd tussen gemeente en parochie privaatrechtelijk een bruikleenovereenkomst afgesloten voor een periode van 50 jaar, met de optie te verlengen met 5 periodes van 10 jaar. De voorwaarden van verlenging niet zijn vastgelegd in de bruikleenovereenkomst, dus hierover zullen de partijen nog overeenstemming moeten bereiken. Om te borgen dat de kerk ook toegankelijk bleef voor de gemeente, andere partijen en andere gelegenheden is in de bruikleenovereenkomst een aantal passages daartoe opgenomen;

Ten aanzien van het medegebruik van het kerkgebouw door de gemeente is in de akte van levering een aantal passages opgenomen;

- in artikel 4 onder f is aangegeven dat gebruik door de gemeente voor interkerkelijke activiteiten, concerten, installaties en herdenkingen van stedelijk en hoger niveau is toegestaan, waarbij dit niet in strijd mag zijn met het karakter van de Rooms-Katholieke eredienst. Voor interkerkelijke of oecumenische bijeenkomsten of activiteiten is hierbij toestemming van de bisschop van Den Bosch vereist.
- in artikel 4 onder g is opgenomen dat de gemeente bevoegd is het kerkgebouw te gebruiken voor andere activiteiten dan onder f bedoeld, maar slechts met goedvinden van het kerkbestuur. Evenwel mag het kerkbestuur de toestemming slechts weigeren, indien de voorgenomen activiteiten in strijd zijn met het karakter van de Rooms-Katholieke eredienst.

In 2009 is de laatste grootschalige restauratie afgerond. Het ging hierbij aan de buitenkant bijvoorbeeld om een deel van de (houten) constructie, het schilderwerk van luifels, het hout van de dakkapellen volledig bekleden met lood ter conservering, het vervangen van de dak leien, het verguld werk van alle ornamenten van beide torens, het vergulden en restauratie van de klok, het aanleggen van bliksembeveiliging, herstellen en vervangen van het voegwerk en het vervangen van diverse natuursteen elementen. In de Kerk is onder andere een deel van de natuurstenen vloeren vervangen en hersteld, en is een compleet nieuwe klimaatinstallatie (vloerverwarming en luchtverwarming) in samenwerking met TU/e aangelegd,, zijn de beschilderingen deels schoon gemaakt, is het hoofdaltaar gerestaureerd, zijn de voegen in de gewelven gefixeerd, vochtwerende maatregelen genomen en hebben diverse stuc- en schilderwerkzaamheden plaatsgevonden. De kosten van deze restauratie bedroegen € 2,6 miljoen excl. BTW. Sinds deze grootscheepse restauratie heeft het onderhoud conform contract en op basis van gemelde storingen en klachten plaatsgevonden.

Met het aantreden van de deken heeft op zijn verzoek een gesprek plaatsgevonden over verlenging van de bruikleenovereenkomst. De parochie bekeek op dat moment welke kerk men wilde houden. In eerste instantie waren andere kerkgebouwen in beeld, later werd duidelijk dat toch de Catharinakerk voor de eredienst behouden zou blijven. Deze gelegenheid werd aangegrepen door de gemeente om het bruikleencontract en de gebruiksmogelijkheden van de kerk te bespreken.

Reden hiervoor was onder andere dat de parochie de exploitant van de kerk is.

Weliswaar komt aan de gemeente het medegebruik toe, maar feitelijke exploitatie vindt plaats door de kerk. Dit leidt tot een situatie waarbij alle lasten – gemiddeld genomen meer dan een half miljoen euro per jaar exclusief BTW - voor de gemeente zijn, maar de opbrengsten voor gebruik van de kerk door derden voor de parochie. Deze situatie heeft bovendien tot gevolg dat de BTW voor onderhouds- en renovatiekosten die de gemeente maakt niet kunnen worden teruggevraagd omdat de gemeente niet de exploitant is. Dit veroorzaakt daarom onder aan de streep extra maatschappelijke kosten.

Daarnaast roept dit de vraag op of we hiermee niet impliciet een subsidie geven.

Getracht werd om in gezamenlijkheid tot een andere constructie te komen. Deze poging is op niets uitgelopen en vanuit het kerkbestuur zijn toen de gesprekken over de verlenging gediscontinueerd.

Daarnaast werd voor de benodigde werkzaamheden aan het orgel, samen met het kerkbestuur naar innovatieve doch passende oplossingen gezocht de afgelopen jaren. Een aantal scenario's is uitgewerkt, maar uiteindelijk is het niet tot overeenstemming gekomen over hoe de aanpak zou moeten zijn.

Sinds het aantreden van de deken ontvangt de gemeente vanuit verschillende hoeken bericht dat - ondanks de passages in het bruikleencontract - er geen ruimte is voor oecumenische vieringen en dat de ruimte voor eigen invulling bij katholieke diensten ontbreekt. Deze wrijvingen ten aanzien van religieuze vieringen zijn er eerder niet geweest;

- Waar eerst de jaarlijkse carnavalsmis plaats kon vinden in de Catharinakerk, moest deze uitwijken naar de Paterskerk. Met de sluiting van de Paterskerk van de paters Augustijnen bleek de Federatie Eindhovens Carnaval niet tot overeenstemming te kunnen komen over terugkeer van deze mis naar de Catharinakerk.
- In 2014 is voor een uitvaartviering - die op het laatste moment geen doorgang kon vinden omdat familie en kerk het niet eens werden over het toepassen van religieuze accenten - uitgeweken naar de Paterskerk.
- Tijdens de viering van Roze Zaterdag werd slechts de mogelijkheid geboden tot een katholieke dienst met weinig eigen inbreng, een oecumenische dienst was niet mogelijk. Om die reden is uitgeweken naar de Paterskerk.
- De Paters Augustijnen, die altijd in Eindhoven gevestigd zijn geweest, zullen na sluiting niet in de Catharinakerk terecht komen .

In het verleden was er geen aanleiding om het over de eerder genoemde gebruiksbepalingen te hebben maar naar aanleiding van bovenstaande is er alle reden om de invulling van deze bepalingen in het contract te bespreken en explicieter met elkaar te duiden.

Voorafgaand aan het collegebesluit was het overleg over met name de benodigde werkzaamheden aan het orgel weer opgestart. Directe aanleiding was de viering van het 150-jarig bestaan in 2017. Het overleg was buitengewoon constructief en leverde helderheid op ten aanzien van de onderdelen van de orgels waarvan vervanging als eerste nodig was, én een aanpak waarbij gebruik gemaakt kon worden van kennis bij de TU/e. In deze gesprekken is duidelijk gemaakt dat een gezamenlijke viering van het 150-jarig bestaan een viering zou moeten kunnen zijn van en voor de hele samenleving.

In het collegebesluit van 1 november 2016 is een voorbehoud opgenomen ten aanzien van het doen van de restauratie van het orgel. Voor dit voorbehoud is een drietal redenen de basis:

1. De totale restauratie overstijgt de scope en de termijn van de bruikleenovereenkomst en daarmee ook de contractuele verplichtingen.
2. Het maatschappelijk gebruik is steeds minder in balans met de kosten voor de gemeente. Met het teruglopend kerkbezoek is het ongewijzigd laten voortduren van de bruikleenovereenkomst steeds minder te rechtvaardigen. Bovendien spelen er zaken in het toestemmingsbeleid voor medegebruik vanuit de parochie die bij het college vraagtekens hebben opgeroepen.

3. BTW-teruggave voor de onderhoudskosten is niet mogelijk als de gemeente niet de feitelijke exploitant is. Nu aan de gemeente weliswaar nevengebruik contractueel is toegestaan, maar de feitelijke exploitatie (i.c. verhuur) geschiedt door de kerk, loopt de gemeente hier gelden mis.

Hierbij speelt ook de (juridische) vraag of het ongewijzigd voortduren van de verplichting nog wel gevraagd kan worden van de gemeente. Wat in elk geval duidelijk is, is dat onder de huidige condities voortzetten van de overeenkomst na 2024 voor de gemeente niet wenselijk is. Omdat er nu plannen zijn voor grootschalige investeringen, zou het contract echter nu aangepast moeten worden, om deze investeringen te rechtvaardigen. Bij het aanpassen van de overeenkomst zal ook het om niet in gebruik geven heroverwogen moeten worden en in lijn gebracht met de situatie van andere huurders/gebruikers van gemeentelijk vastgoed.

Uiteraard zal over een mogelijke aanpassing en verlenging eerst overleg met het parochiebestuur gevoerd worden. Het minnelijk aanpassen van de overeenkomst zal altijd de te verkiezen weg zijn om te bewandelen.

Aspecten die in dit overleg aan de orde zullen moeten komen zijn het medegebruik, de exploitatie, het onderhoud, maar vooral ook de wijze van samenwerking tussen parochiebestuur en de gemeente.

Over het genomen collegebesluit is – voorafgaand aan het toesturen van de rib aan de raad - contact geweest om het besluit aan te kondigen.

Eindhoven, 29 november 2016